

Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, julij 1989
7. čisło · ISSN 0032-4132 · Lětnik 39

Božo słowo za nas

Wo jedne prošu ja Knjeza, to bych rad měł: zo bych móhl w Knjezowym domje wostać swoje žiwe dny, te rjane Bože služby wohladać a jeho templ wopytać (Ps. 27,4)

Cehodla poprawom sebi naše Bože domy tak wažimy? Nadzijomnje nic je-nož, dokelž su rjane abo dokelž měja-chu w zašłosći wěsty wuznam. Nadzi-jomnje sebi naše cyrkwyje wažimy, do-kelž Bóh w nich swój lud zhromadži a dokelž je wón „při nas tudy“, kaž w kěrľušu rěka. Za kóždého z nas to rěka: W mojej wosadze, w Božim do-mje móžu Boha namakać. Wón so nam tam spóznać da přez słowo Swjateho pisma. A přez připowědanje jeho słowa w cyrkwi zhonju, „što dobre je a što Knjez wot tebe žada, mjenujcy Bože słowo dźeržeć a lubošć wopokazać a so ponižować před twójim Bohom“ (Micha 6,8). Tohodla chodžimy kóždu njedźelu do Božeho doma kemši: Chce-my na Bože słowo sluchać. Chcemy spóznać, štož je Bóh za nas činił, a zho-nić, što Bóh sebi wot nas žada.

Móžu pak hišće wjac prajić: W Bo-žim domje poskići nam Bóh přez pře-dowanje zbóžnosć, haj, wudźěluje ju samo w sakramentomaj, a my tutu zbóž-nosć přez wěru přiwzamy. To so w cyrkwi stawa! Tohodla sebi Boži dom tak česćimy!

Ale dyrbi so to runje w Božim do-mje stać? Njeje Bóh wšudžom tam, hdžež so Bože słowo připowěda a so swjatej sakramentaj wudźělujetej, nje-hladajo na to, hač je to cyrkwe abo wo-sadny rum abo samo bydłenska stwa? Wězo je tež tam Bóh přítomny. Chce-my za to dźakowni być a tute nam po-skićene móžnosće dale wužiwać. Runje my w Michałskej wosadze wěmy, kak wažne to je. Ale cyrkwe je twarjenje, kiž je za připowědanje Božeho słowa wosebje postajene. A přez wašnje, kaž je cyrkwe twarjena, a w tym, kak je wuhotowana, spóznamy něšto wo wěrje našich wótcow. Přez to so do-pominamy: Tu su hižo naši wótočo Bože słowo slyšeli, Božemu słowu so dowěrili a Boha w sakramentomaj zet-kali. Tu su so wótočo w dobrych a w zlych časach k Bohu modlili a su so jemu dźakowali. Kelko wěry su naše Bože domy hižo dožiwili!

Tak chcemy sebi naše Bože domy česćić. To móžemy pokazać z tym, zo pomhamy sobu je zdźeržeć. Ale waž-nišo drje je, zo Boha česćimy. A to so stawa z tym, zo w Božim domje Bože słowo slyšimy a z našej wěru na to wotmołwimy.

S. Albert

Čłowjeka lubować rěka, widžeć jeho tak, kaž widži jeho Bóh.

F. M. Dostojewskij

*Knježe, ja lubuju wobydlenja
z twojeho doma a to město/
hdžež twója česć bydli.*

Rys.: Nali

Ze starych spisow

Prěnje rozestajenja fararja Kaplerja

z cyrkwinskej wyšnosću

Za čas Hitlera běchu ewangelske cyrkwy skoro šćěpene. Móc ležeše hu-sto w rukach tak mjenowaných „něm-skich křesćanow“, kiž běchu za nacisti-ske mysle wotewrjeni. Ale běchu tež wosady, fararjo a jednotliwi wosadni, kiž slušachu do tak mjenowaneje „wu-znawarskeje cyrkwe“. A džěl fararjow njeličeše so do žanoho z tutej bokow. Tak běše tež w našej sakskej cyrkwi. Cyrkwinske wjednistwo spyta ze wšě-mi mocami wuznawarsku cyrkwej potłó-čić, a to tež z pomocu kolektow. W no-wembrje 1933 tehdomniši biskop Zoch přikaza, zo maja so krajnocyrkwinske kolekty poľnje krajnej cyrkwi přepo-dać. Njebě dowolene, džěl tutej kolektow za druhe zaměry wužiwać. Mě-njene bě wězo z tym, zo wuznawarska cyrkwe njedóstanje podpěru – tež hdyž so to wuraznje njepřaji. W januarje 1938 so samo přikaza, zo maja so wšit-ke kolekty, kiž w powšitkowym planje předwidžane njeběchu, so wot krajno-cyrkwinskeho zarjada dowolić. W pró-stwje měješe tež stać, w kotrej wosa-dže so kotre cyrkwinske zarjadowanje wotměje, hdy so zarjadowanje přewje-dže, što rěči a za čo ma so kolekta zběrać. To na příklad tež za serbske kemše w Drježdžanach plačeše. Z tym měješe cyrkwinske wjednistwo „něm-skich křesćanow“ dohled nad „wuzna-warskeje cyrkwy“ abo to znajmjeńša spyta. Wuznawarska cyrkwe njesmědžeše pjenjezy dóstać a měješe so tak w skut-kowanju haćić. To dyrbymy wědžeć, hdyž wo scěhowacym podawku čitamy.

2. 1. 1938 bě so wot krajneje cyrkwe kolekta za tak mjenowany „Winterhilfswerk“ postajiła. Na Božej službě w Michałskej cyrkwi w Budyšinje so za to 20,24 hr nazběra. Farar Kapler pak jenož 8,50 hr za „Winterhilfswerk“ přepokaza. Podobnje běše to z kolektu dnja 23. 1. 1938, postajenej za krajnocyrkwinske časopisy, kiž běchu w duchu něm-skich křesćanow pisane. Kolekta Mi-chalskeje wosady tuteje njedźele wu-njese 21,67 hr. Farar Kapler pak za to jenož 19,50 hr přepokaza. Zbytk wo-

beju kolektow (bě to 13,91 hr) přepoda wón ewangelskemu misionstwu. Nje-wěm, hač je to něchtó přeradził abo hač je to na druhe wašnje so wuko-pało. Znajmjeńša pišaše wokřesny cyrkwinski zarjad w Budyšinje dnja 4. 4. fararjej Kaplerjej, zo ma 6. 4. w 11 hodž. na tutym zarjedze być. Jako přičina so mjenuje: „Vernehmung wegen der bei der Prüfung der Kollektenbücher festgestellten Beanstandungen“. Protokol přeslyšowanja sym sebi móhl přečitać. Z njeho zhonimy, kak so far-ar Kapler zakitowaše. Wón měnješe: „Ich war davon ausgegangen, daß die Kollekte für das WHW so wie im übrigen Deutschland nur für den 1. Januar angeordnet war, und habe daher abgekündigt oder abkündigen lassen, daß die Kollekte am 2. Januar für die Mission in Leipzig sei. ... Ich habe deshalb die Hälfte der Kollekte vom 2. Januar der Missionskollekte zugeteilt und nur die Hälfte davon für das WHW bestimmt. Ebenso habe ich von der am 23. Januar gesammelten Kollekte für die landeskirchliche Pressearbeit 2,17 RM auf die Missionskollekte übertragen. Auch hiermit ist sie noch hinter dem vorjährigen Ertrage zurückgeblieben.“

Přjedy hač so fararjej Kaplerjej ně-kajke chłostanje napoľoži, wozjewi wjednistwo krajneje cyrkwe, zo ma kóždy farar hač do kónca haprleje Hit-lerej swěru přisahać. Kapler je tutu přisahu 25. 4. wotpoľožił. Na to napisa kraj-nocyrkwinski zarjad dnja 26. 7. 1938 fararjej Kaplerjej, zo so jemu porok wupřaji. We wopodstatnjenju so wu-raznje na to skedźbni, zo je Kapler přisahu wotpoľožił a „deshalb wohl die früheren Pflichtverletzungen offenbar als Opfer von Gerüchten und Verdrehungen begangen“. Tak so porok jako dosahacy wobhladowaše. Prěnje rozesta-jenje z cyrkwinskej wyšnosću so z tym skónči.

S. Albert

Napis na zwonje

W Taura, w industrijowej wsy we wokřesju Karl-Marx-Stadt, zwoni kóž-dy dzeń zwón z dwurěčnym napisom.

Na jedne stronje steji w němskej rěči:

„Den Menschen ein Wohlgefallen“, pod tym je zwobraznjeny hoľb, a potom je napisane hrono:

„Lasset die Kindlein zu mir kommen“ (Mark. 10,14).

Na druhej stronje pak možeš w serbskej reči čitać:

„Ty wusłyšiš próstwu, tehodla přichadza dža wšo čelo k tebi“ (Psl. 65,3).

Létoličba bohužel pobrachuje; tola wěšte je, zo je so zwón po 1. swětowej wójnje lał (wot Bierlinga). W l. 1921 kupi jón hromadže z dwémaj druhimaj bronzowymaj zwonomaj Chwačanska wosada. Kak přinǵđe tutón zwón do Taura? Bě w léce 1949. Wosada w Taura bě swoje zwony, kotřež bě we wójnje dyrbjala wotedać, zbožownje zaso dostała. Dokelž pak bě so srjedźny z třoch bronzowych zwonow puknył a wšitke tři wot spočatka njeharmonowachu, wobzamkny so, zwonjenje znowa zestajić. Wšelake plany so namjetowachu a zaso wotpokazachu. Skónčnje bu znate, zo ma Chwačanska wosada wotpohlad, swój jenički wuchowany zwón předać, přetož bě sej zwony z wocla skazała. Tutón něhdže 10 centnarjow čezki zwón hodžeše so za Taura a kupi

so za štyri tysac hriwnow. Dowjezechu jón najprjedy do Apolda. Tam wot hłosowachu jón z tamnymaj zwonomaj z Taura, a štwórty zwón so nowy liješe. Nazymu l. 1949 přiwjezechu so wšitke do Taura a kermušu, 6. nowembra, woswjećichu so zwony swjatočnje. Z toho časa wisa zwón z Chwačic na wěži cyrkwy swj. Morica pódla hódnotneho wulkeho zwona, kiž je so w l. 1492 lał. Nad nim wisa hišće starši, třeci zwón, kiž napis nima a kotrehož puknjenje je so skowało. Zhromadnje wołaja wone kemši a k modlitwje. W l. 1966 wuhotowachu wšitke zwony z elektriskimi zwonjenskimi mašinami. Po reparaturje zwonoweje kwakle nadźijamy so, zo budže Chwačanski zwón nam hišće wjele lět služić. Jeho dwurěčnosť je kaž wobraz za słowa Pawoła: „Hdžež njeje Grjekski ani Žid...“, ale wšitko a wšitkich je Chrystus“ (Kol. 3,11).

Dankward Bürger

Za naše dźěci

Prawowka powěda

Narodźila sym so před nimale sto lětami, w léce 1891 w serbskej wjesce Barće. Wosom dźěci běchmy doma. Mějachmy mału žiwnosť, tak na dvě kruwje a dvě swinje. Haj, chudži smy tehdy byli. Mjaso k jědži husto njemějachmy, jenož njedželu. Kóžde léto zarězachmy sej swinjo, a mjaso z toho měješe za wšě njedzele a swjate dny léta dosahać. K réznicej mać ženje njechodžeše, dokelž pjenjezy za to njemějachmy.

My dźěci njemějachmy k hrajkam wjele časa. Rano, stańši z loža, měješe kóždy z nas swoje džeło w hródzi abo w domje wobstarac. Potom chwatachmy do šule, a lédy běchmy z njeje domoj, dyrbjachmy zaso pomhać staršimaj doma a na polu. Wšědny džen džešća bě šula a džeło. Hrajki žane njemějachmy. Wot čeho byštaj staršej je dyrbjaloj kupic. Prózdny tehdy tež mějachmy, ale něhdže jěc njemóžachmy. Naše prózdny běchu zaso lute džeło: Chodžachmy na knježi dwór a pomhachmy tam na žnjach a při zběranju běrnaw.

Samo njedželu mějachmy swoje džeło. Z wozyčkom jědzechmy k pjekarje. Wón jón napakowa poľny caľow, a z tymi jědzechmy do susodnje wsy. Mać nas husto wobzarowaše, dokelž dyrbjachmy při kóždym wjedrje jěc, a husto přemjerzneni a přemokani so domoj wróćichmy. Chodžachmy dom wot domu a caľy předawachmy. Hdyž běchmy caľy za jednu hriwnu předali, da nam pjekar za to džešac feńkow. A to bě bohatstwo! Lutowachmy sej pjenjezy, zo bychmy móhli na hermanku, kiž kóžde léto do našeje wsy přinǵđe, so tež jónu abo dwójce z karuseľom wjerćeć. Wot doma za to nič njedóstachmy.

Zwjazk swobodnomyslerjow

W „Nowej dobie“ ze 14. měrca móžachmy čitać, zo je so 10. měrca w Budyskim Wjelbiku konstituował džeľowy wuběrk za založenje Zwjazka swobodnomyslerjow we wokrjesu Budyšin. Třo Serbja słušeja do toho wuběrka: prof. dr. sc. Frank Förster, zastupowacy direktor Instituta za serbski ludospyt, dr. Hilža Elina, načolnica Doma za serbske

Rjanu drastu njemějachmy. Woblěkachmy so to, štož druzi ludžo wjace njerodžachu a nam darichu. Jónu běše moja sotra na wopyće pola čety w měsće a dosta wot njeje nowy šat. Ow, kak to doma wšitcy hladachmy! Ja so njemóžach dohladać na tym šaćiku. Kak rady bych tež tajki měta! Ale ženje jón njedóstach.

We wšej chudobje přinǵđe hišće njezbožo na nas. Twarjachy we wsy cyrkwinu wěžu. Naš nan chcyše sej wšo zbliska wobhladać. Zalěze na wěžu, padny z njeje a wumřě. Ani feńka podpěry po tym wot stata njedóstachmy. Nětk měješe so mać sama bėdžic wo wšědny chłěb a my wosom dźěci z njej.

T. M.

ludowe wuměľstwo, a Sieghard Kozel, šefredaktor „Noweje doby“. Zwjazk swobodnomyslerjow chce so zaběrac z filozofiskimi, swětonahladnymi a etiskimi prašenjami, zastupuju při tym stajnje ateistiske pozicije. Kaž praji k tomu předsyda centralneho přihotowanskeho wuběrka, prof. Klein, w časopisu „Sonntag“ (12. 3. 1989), budže zwjazk wosebje mjez pytacy wabić,

nic na přěnim městnje mjez kruće wěrjacymi. Wšelake pozicije, kotřež zastupowachu swobodnomyslerjo do léta 1933 napřečo cyrkwi, so hižo njebudžeja zastupowac, dokelž je w NDR džeľenje stata wot cyrkwy dospoľnje zwoprawdžene. Ze strony cyrkwy su so prócowanja wo znowazaloženje zwjazka z wulkim zajimom wobkedžbowali. Wuprajilo je so přece, zo by nowonastawacy zwjazk runje kaž cyrkej wot stata džeľeny byl, to rěka, zo so njeby ze statnymi srědkami wabiło za džeľawosć zwjazka abo samo z administratiwnymi napravami. Spodźiwnje w tutym zwisku je, zo maja čłonojo přihotowanskeho wuběrka w Budyskim wokrjesu z wulkeho džeľa wodžace pozicije we wšelakich statnych institucijach. Njejasnej stej dotal hišće poměr swobodnomyslerjow k młodžinskej swjećbje, kotraž běše w zaľadźenosi wažna naležnosť swobodnomyslerjow jako „konfirmacija“ za ateistow, kaž tež prašenje za financnymi zakładami noweho zwjazka. Zawěše so na založenskim kongresu, kotryž ma so srjedz léta wotměć, hišće wšelake prašenja wujasnja. jm

Farar Richard Šolta † 1911–1989

Pjatk, 28. 4. 1989, smy fararja Richarda Šolta na Łazowskim pohrjebnišću k poslednjemu měrej pochowali. Wojewrowski superintendent Vogel je při kašću w Božim domje scěhowacy žiwjenjeběh w němskej reči přeciťal:

Richard Šolta narodži so 6. meje 1911 w Bjedrichcach pola Łaza. Wón bě Serb. W staršiskim burskim statoku wotrosće hromadže z dwémaj bratromaj a jedne sotru. Po šulskich lětach na Natwarnej wyšej šuli w Budyšinje studowaše teologiju w Lipsku, w Tübingenje a we Wróclawju. Swoje přenje přėdowanje jako student dzeržeše we Łazowskim Božim domje. Swoje 1. teologiske pruwowanje zložil w měrcu 1937 we Wróclawju. Na to přinǵđe do Braunaua, wokrjes Lüben, jako wikar we wuwučowanju a poľ léta skutkowaše jako wikar pola dekana we Wróclawju. Hdyž běše do Naumburga nad Kwisom přišol, zo by tam zastupil do přėdarskeho seminarja, bě tam hižom powěšć, zo ma hnydom so do Slepohu podac, hdžež bě dotalny farar Rejsler jako Serb wupokazany.

Wosrjedz přihotowanjow na 2. teologiske pruwowanje dyrbjěše 28. 8. 1939 do wójška. W tym času móžeše hišće swoje ertne pruwowanje zložic a 1. oktobra 1939, na žnjowodžakym swjedženju, bu we Wróclawju w cyrkwi Marje-Madleny ordiněrowany, ale město do farstwa dyrbjěše zaso wróćo do wójška.

W léce 1940 bu Richard Šolta přeni raz zranjeny a 5. septembra 1941 znowa a tón raz tak zľě, zo je dziwno, kak je móhl to přėtrać. Lěwu nohu dyrbjachy jemu pod kolenom wotewzac. Po 11 měsacach jeho z lacareta pušćichu. Wójško bě za njeho wotbyte.

12. meje 1943 wozeni so z Annaliese Peschekec, sekretarku fararja Forella, po kotrymž je wustaw Znutřkowneho misionstwa w Zhorjelcu pomjenowany. Młodaj mandžeľskaj dostaštaj swoju přenju faru w Čerwjenej Wodze pola Kohlfurta. To njeběše jenož čezki čas jako započatk w duchownskim zastojnstwje. Sam lědom hakle z lacareta pušćeny, dyrbjěše we wosadze nazhonic, kak nanojo a synojo na frontach padachu, a wón dyrbjěše žony a maćerje

troštować. Tutón čas bě krótki a nje-měrný, přetož fronta so bližeše. Wšitcy wobydlerjo dyrbjachu wjes wopuścić — mjez nimi wězo tež farar a jeho mandźelska. We februaru 1945 dyrbjestaj čekač přez Bjedrichecy hač do džensnišeho Karl-Marx-Stadta. Po skónčenju wojny so hišće raz po zwažliwych pučach wróćištaj, doniž potom 11. julija 1945 Čerwjenu Wodu napřeco njewopuščišťaj.

Po krótkej přestawce w Bjedrichecach přewza farar Richard Šořta nazymski pokutny džen 1945 wosadu w Sprjejcy. Derje, zo běše Serb! Tež w Sprjejcy běše započatk nimoměry čezki: žadyn mebl, fara bjez woknow, předhadnika běchu zarazyli. Njedziwajcy wšeho běchu lěta w Sprjejcy za njeho a jeho žonu zbožowne, dokelž čezke časy čłowjekow hromadže wjedu.

Hodžinu do pruwowanja paćerskich džěci w měrcu 1953 schori farar Šořta jara čezko. Wustrowjenje wobhladowaštaj mandźelskaj jako Boži džiw. Z 1. oktobra 1953 bu njeboćički z fararjom w Delnim Wujězdze. Do tuteje wosady słuša tež Lučo. Čezko je so z Sprječanskej wosadu rozžohnował. Po 16lětnym skutkowanju we Wujězdze přendže chorosće dla na wotpočink.

Po serbskim fararju dr. Kurtu Zygušu we Wulkich Žďzarach zastupowaše Richard Šořta serbske naležnosće w prowincionalnej synodze. Wjele lět je wón hišće w serbskich wosadach Bože sło-

wo w serbskej rěči připowědał hač do lěta 1985. Jako farar na wotpočinku bě wón dowěrník za wojske pohrjebnišća we wokrjesach Wojerecy, Niska, Rólany a Běla Woda. Čas žiwjenja je Richard Šořta pod swojim čezkim wojskim zranjenjom čerpje měl. Jeho služba Knjezej a cyrkwi steješe pod jeho konfirmaciskim hronom: Komuž je wjele date, wot toho budže so wjele pytać, a komuž je wjele poručene, wot toho budže so wjele žadać (Lk 12,48).

Jan Pawoł Křižan - 3 mojego žiwjenja

Wittigec Julius a Paulina
(5)

Kajke bě nětka Sćiječanske wobydlerstwo? Za čas mojego džěcatstwa bě tam šěsć kublow, Wićazec, naše, Richterec, Wittigec a Rjenčec-Wićeazec. Nimo toho běštej tam hišće dvě žiwnosći, Bergmannec a Höfgenec, a dale korčma a železnicarjowy domček. Pozdžišo so naše a Wićazec kublo zjednočištej, hdyž mój bratr Richard na woběmaj hospodarješe. Dalšej kuble, Zimmermannec a Richterec, běštej so do toho hižo, někak wokoło lěta 1864, zjednočiłoj. Tehdy mlody Zimmermann swoje kublo na Richtera předa a přewza ryčerkublo w Poršicach. Wittigec kublo bě zdžela přenajate a zdžela běše zwučowanjšo za wajakow. Wićaz měješe jeničku džowku, kiž so do Dzenikec wuda, Richter měješe jednaće džěci, Rjenč-Wićeaz bě bjez džěci. Korčmu mějachmy we wsy hač do lěta 1866, tehdy so wona wotpali. Dom so zaso natwari, korčmu pak přepołożichu k Wjazońčanskej drože. Burja běchu wšitcy w starobje našeho nana, běchu to jednoru ludžo. Spodziwnje, zo běchu mjez nimi tři Němcy: Richter, Höfgen a korčmar Jährig, wšitcy tři běchu přičahnyli. Jich džěci pak běchu serbske. Na podrustwje nchtó njebydleše, jenož na Wittigec kuble někotrych tajkich ludźi mějachu. Běchu to zwjetša ludžo, kiž běchu na někajke wašnje zwrěščili.

Docyła bě tute kublo spodziwne. Wobsedzer Wittigec běše so wokoło lěta 1819 z džowku Ketličanskeho fararja Panacha woženil. Wona njebě duchownje cyle strowa, a to so na jeju tři džěci přenese. Najstarši, Theobald, je studował a bě samo kandidat teologie. Potom pak na duch schorje. W Lipsčanskim konwikće běše sej wón dwójne porcije jědze kazał, dokelž dvě rěči wobknežeše, němčinu a serbsčinu. Na klětkach w Serbach je předował a je

tež při tym něštozkuli zworał. Zemře potom zahe w hojerni za duchachorcyh.

Druhi syn bě Julius. Hromadže ze swojey sotru bě wón zwjetša w Sćiječach. Sotra zemře drje w léce 1866, wón pak so hišće wokoło lěta 1872 wozeni a bě potom chětro rozumný, tak zo sej jeho wjesnjenje něhdze w léce 1875 jako gmejnskeho předstejičerja wuzwoli. Bratr a sotra naparaštaj wyšnosći tojšto mjerzanja a postaraštaj so wo to, zo mějachu wjesnjenje něšto k smjeću. Hdyž wón k nam přindže, přewali so najprjedy — wón bě tehdy hižo někak 35lětný — něšto króć před našimi woknami, potom strowješe z „Wjerš pomazy“ a rozžohnowaše so z „Pomhaj Boh“. Hdyž měješe raz ze sotru na sudnistwo přinč, štapeše na wulkich štabrach ze wsy. Takle štapeše tež přez cyle město hač do předchěze sudnistwa. Tajke počinanje pak bě hišće dosć njewinowate. Jónu běše jeho sotra na sudnistwo skazana. Wona lehny so do loža, tola chorosć jej nchtó njewěrješe. Položichu ju do posleščow zawalenu na wóz, a naš třećak ju na sudnistwo dowjeze. Wěm hišće, kak po puču ze šule tutón zapřah zetkach.

Košty za sudnistwo Wittigec bratr a sotra wězo njeplačestaj. Tohodla jich husto přesadžowachu. Přesadžene wěcy so k nam znosychu, dokelž bě mój nan wjesny sudnik. Wittigec bě docyła njecyrkwinski, tola jónu njedželu, hdyž so wjesnjenje runje na puč kemši nastajichu, bě wosrjedž wsy wulke wołanje słyšeć. Mojej staršej, naši čeladni a moji starši bratřa běchu hižo ze wsy. W domje bě hišće pěstónča, a ja běch najwjetše z doma wostatych džěci. Hdyž wulke wołanje słyšach, běžach wězo won. Wuhlach Wittiga, kiž cyle čorny, ze sazami namórany, we wsy steješe a wołaje, zo je runje kachle mjetł, ale nětko chce kemši a cyle lube myće

Farar Šořta je ze swojey mandźelskej čas swojeho wotpočinka we Wojerecach bydlił. W oktobru zańdženeho lěta je nadobo chorosć wudyřiła, kotraž so bórže jako njewuhojomna wupokaza, w kotrejž pak běchu jemu bolosće zalutowane. Skoro so zdaše, zo móhlo so z nim polěpsić, a wón so hižo hotowaše, swoje 78. narodniny w Berlinje pola swojeho přiwzateho syna swječić, ale 24. haprleje jeho Boh Knjez nad žiwjenjom a smjerću z čichej a měrnej smjerću z toho časa wotwoła. Ochranowske hesło rěkaše:

Moja duša dzerži so k tebi,
twoja prawa ruka dzerži mje.

Dodać hišće chcu, zo sym so z lubym přecelom a zastojnskim bratom Šořtu z džěcacych lět sem znał. Pola jeho nana smy dali jahly tołkač a za swinjorězanje hejdušku bić. Na wyšej šuli w Budyšinje smój swěru hromadže chodžiloj do serbskeho šulerskeho towarstwa „Swoboda“ a w Lipsku do akademiskeho towarstwa „Dr. Arnošt Muka“. Skoro kóždy króć, hdyž so pozdžišo w Sprjejcy, w Delnim Wujězdze a we Wojerecach zetkachmoj, so wón rudžeše, zo je industrija serbsku holu přeborkala, byrnjež wědžeše, zo brunicu trjebamy.

Zaso je jedyn z mojih lubych přecelow na Božu prawdu wotešoł.

Njeh wotpočuje w měrje,
a wěčne swěćlo njeh jemu swěći.
Gerhard Wirth

✱

jemu ničo njepomha, dokelž špihel nima, jeho špihel pak su přesadžili, a tón nětko trjeba. Špihel běchu wopravdže přesadžili a jón k nam přinjesli. Nadobo wón zawoła, zo sej po špihel pońdže, a hnydom měrješe so, dospołnje sazoty, dołhi kaž bě, na naš dom. Nastročich so a čeknych před nim. Słužowna, kiž widžeše Wittigec Juliusa k nam chwatać, spěšnje durje zamkny. Tola před durjami stejach ja a rječach z luteho stracha, štož mi mocy dowolichu. Wittigec pak steješe pódla mje při durjach a wołaje: „Chcu swój špihel zaso měć.“ Mje dla dyrbjese pěstónča durje woćinil, a Wittigec so do jstwy zadoby. Holca přimny za našim špihelom a chcyše jón wotpowěsnyć. Nadobo so sazoty zadobowar přez cyle mjezwočo zasmja. „Wostaj nož jón wisajo, mam doma hišće wjele špihelow.“

Tamny króć měješe so jich dwupřežna korejta přesadžić. Přesadžnik přindže k mojemu nanej, a z dwěmaj wotročkomaj a z přesadžnikom džěše nan potom na přesadžowanje. Tola Paulina — tak rěkaše Wittigec sotra — běše wo tym zhonila a sedžeše hižo we wozu, na klinje měješe Amija, srjedźnje wulkeho kusateho psa. Što nětka? Nan sej mysleše, zo wěsće wóz wopuščil, hdyž widzi, zo jón wotwjezu. Čeladni čehnjechu wóz před naš dwór, tola Paulina zwosta na swojim městnje. Na to chcychu čeladni Paulinu z wozu wučahnyć. Ale nětko da so psyk do nich. Nan prikaza, zo maja po powjaz hić, a z nim wotstronichu najprjedy psa a potom wučahnychu tež Paulinu z wozu, sadžichu ju do trawy a dowjezechu wóz do našeho dwora. Něšto hodžin wona hišće na trawje sedžeše a skoržeše a skiwleše, zo su jej škodu načinili a zo stany njemóže. Tola nchtó so wo nju njestaraše. Skončnje přindže jeje bratr, sadži ju na karu a dowjeze ju smějo domoj. Našeho nana je wona potom dla pospyta mordarstwa wobskoržila, pječa bě wón wotročkam prikazał, zo maja

ju z powjazom zadusyć. Za to pak je potom něšto tyнденjow w jastwje se-džeć dyrbała.

My džěci bojachmy so Pauliny – wo-na bě njewudata – jeje krutych słowow a jeje kusateho psa dla. W swojim testamenće wona postaji, zo maja so jeje psyk a kokoše tak doho picować, doniž njewumrěja přirodneje smjerće.

Dokelž bě za jich hladanje pjenjezy wotkazala, wone woprawdže na tute wašnje skónčichu.

Na pohrjeb swojeje sotry jědžeše Wittig sobu, wotežki jeho konja pak běchu jaskrawje čerwjene.

Tamni wjesnjenjo běchu měrni ludžo. Zwadow a podobneho nimale ženje nje-bě. přeř. T. M.

pad wuspěch měć, wšako njejsmy my či, kiž cyrkej zdžerža, ale Bóh.

Hdyž pak nětko so na našich zhromadźiznach a na našich Božich službach jenož mała horstka wobdžěli, potom ma to tež wotroje dobre strony. W małej skupinje je lěpje móžno, so na prašenja a problemy jednotliwca počahować. „Měj jednu dušu za wulku syłu poslucharjow“, je znaty jendželski předar Spurgeon jónu prajił. A hdyž do Swjateho pisma hladamy, potom tam husto čitamy, zo runje małej horstce slubjenja plaća. Znajemy drje wšitcy Chrystusowe slubjenje: „Hdyž dwaj abo tři su zhromadźeni w mojim mjenje, tam sym mjez nimi.“ A znajemy tež přirunowanje wo seli zemje. Zo móžemy potajkim z dowěru do přichoda cyrkwe hladać, to měni

Waš S. Albert

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Z Budyšina. Jedyn a druhy jěchar staji sebi hdys a hdys tón staroserbski kłobuk. w kotrymž je njedawno w Drježdžanach był a Wettinski swjedžen sobu swjećił. Tajki kłobuk z kraloweho swjedženja je wěsće dostojny, zo jón tež domach nosymy; a tak dušny wón tež je kaž naše niske kłobuki a wjele loši hač naše horojte cylindry. Teho dla zda so mi móžne a dobre być, zo bychmy my našu něhdušu serbsku módu zaso přiwzali... Ja sebi myslu, štož naše žony móža, to my mužojo tež móžemy; naše žony maja swoju pěknú serbsku drastu, a my mužojo móžemy znajmjeńša naš staroserbski kłobuk zaso měć. My njetrjebamy Francozow, zo či nam módu přjódka pisaju! My móžemy sebi sami swoju módu činić. Slawa serbskej drasće! Slawa staro- a nowoserbskim kłobukam!

Jedyn za wjele druhich
Serbske Nowiny, julij 1889

Přeprašujemy

- 2. 7. – 6. njeđzela po Swjatej Trojicy**
10.00 hodž. kemše w Budyšinje na Michałskej (Albert)
14.00 hodž. kemše w Budestecach (Albert)
- 9. 7. – 7. njeđzela po Swjatej Trojicy**
10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Husce (G. Lazar)
- 16. 7. – 8. njeđzela po Swjatej Trojicy**
8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (Feustel)
10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinku (Feustel)
- 23. 7. – 9. njeđzela po Swjatej Trojicy**
9.00 hodž. kemše w Bukecach (G. Lazar)
11.25 hodž. nutrnosć w rozhlосу
- 6. 8. – 11. njeđzela po Swjatej Trojicy**
10.00 hodž. kemše w Budyšinje na Michałskej (Albert)
14.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach (Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, Sukelnka 27. Redaktor a skazanki: sup. Siegfried Albert, Serbski kěrchow, Budyšin, 8600, tel. 4 22 01. – Lic. č. 417 Nowinar-skeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Čiše: Nowa Doba, čišćerňa Domowiny w Budyšinje (III-4-9-877/89). – Wu-chadza jónkróć za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110. – Index-Nummer 32921

Hodźij, wjes, w kotrejž je Jan Křižan z lěta 1883 do 1923 jako farar skutkował

Čitarjo pisaja

Jara česceny knježe Alberto!

Džakujemy so Wam za prawidłowne a spěšne připósłanje Pomhaj Boha. Smy hižo wjele powěsćow – po našim měnjenju – prawje zrozumili. Džens chcemy so z Wašim Přispomnjenčkom (č. 3, str. 2) zaběrać.

1. Na dowolowych jězbach do Słowakskeje wobdžělmy so tam tež na Božim wotkazanju. Tute přizamknje so přeco Božim službam. Po tym zo smy so zleho wotrjeknyli, připowědži so kóždemu před wołtarjom klečacemu jednotliwcej z ruku napoženjom wodaće hrěchow. Tute duchowne dótknjenje čini nam derje. Hosćo Božeho wotkazanja wróća so na to zaso na swoje městno k pokročowanju liturgije a džěja po wěstym času zaso k wołtarjej k wudželenju. Cyły wotběh je tajki dostojny a swjatočny, zo njeda so do kemšow zaprijěć. Wosada přistupi tohodla jara zrědka k Božemu wotkazanju, a džěci nimaja scyła přistup.

2. W našej lubowanej Sakskej přeje-my sej Bože wotkazanje na kemšach. Wosada wobdžěli so na te wašnje tež husćišo na nim, přetož po kemšach čaka-ka potam zaso zwučene winowatosće na hospozu.

Za nas je wjeselo, ze sobukřesćanami hromadže swjeći a krótki puć k wołtarjej běžeć a při tym twjerdym ławkam na chwilkku čeknyć móc. Džěci přistupja sobu k wołtarjej a požohnuja so mjez chlébom a winom. Njeje spodobnišeho wobrazu na Božich službach, hač hdyž swójby zhromadnje k wołtarjej přiřdu. Tutón puć je wěsće tež za džěci witané wotměńjenje a wobendže trěbnosć, je wosebje dohladować.

Tam, hdžež su pomocnicy za džěćace kemše, wotměwaja so wone w samsnym času kaž za dorosćenych, a džěci wopuša mjez wěruwuznawanskim a

predowanskim kěrlušom pobožnu wosadu. Je poprawom potom jenož organizaciske prašenje, hač su džěci na Božim wotkazanju přítomne abo nic.

Wudželenje Božeho wotkazanja na džěci drje witamy, wone pak njepostupuje tak, kaž bychmy sej to přeli.

Bože wotkazanje mělo so tak husto kaž móžno swjećić. Njeje lěpše móžnosće, tute potajnstwo za nas zrozumliwiše sćinić hač z husćišim wužiwanjom. Wězo je wuměńjenje za to swjećenje Božich službow do toho.

Přejemy Wam wjele dalšich pozbuzdowacych připisow.

Z přečelnymi postrowami
Waš Johannes Müller
Freiberg

Přispomnjenčko

Druhdy so mi praji: W našej wosadze smy jenož hišće mała horstka. Mało chodža do nabožiny, na pačerje, na młodu wosadu, kemši abo na druge poskitki fararja. Z nami budže bórže kónce.

Na druhim boku widžu, kak so křesćenjo (a to nic jenož fararjo) prócuja, zo bychu druhim něšto wo wěrje do Chrystusa prajiłi. A husto při tym wšitke swoje mocy zasadžuja. Ale druhdy dyrba na to myslić, hač nješteja tute aktiwity pod heslom: Ja dyrbju cyrkej – Chrystusowu wosadu – zdžerčeć. Na druhého (a z tym njeje jenož čłowjek měnjeny) so při tym spuścić nje-móžu.

Swjate pismo nam praji: Cyrkej njeje žiwa přez čłójski skutk abo přez někake metody, kotrež nałožujemy, ale přez Boži duch a Božu hnadu. Bóh jej přichod dawa.

Wězo to njerěka, zo njetrjebamy nětko ničo wjac činić. „Dziće a činće za mojih wučomnikow wšitke ludy“, tute Chrystusowe słowo plaći tež nam. Ale nětko njetrjebamy při tym na kóždy